

intézmények (gyakran önhibájukon kívül) olyan bürokratikus nehézségeket állítanak elé, hogy egy zenekar be tudjon kapcsolódni az iskolai munkába, hogy e központosított rendszerrel kizárják a külsős lehetőségeket.

Másrészt – és ez összefügg az előző jelenléssel – amit mi csinálunk, azt elő kellene készíteni az iskolákban, illetve utómunkát is igényel, például átbeszélni, feldolgozni a

gyerekekkel egy-egy ilyen programot. A tapasztalatok viszont sajnos azt mutatják, hogy az utánkövetés ritka, ahogy az előzetes felkészítés is. A tanárok sem ambiciójuk, hogy bevonják az ilyen projekteket az iskolai tanmenetbe, pedig az élő élményekre kellene építeni, és úgy vélem, ennek akadálya nem lehet sem a tanterv, sem a tanrend, sem a leterheltség. Volt olyan iskola, ahol rendszeresen tartottam beavató

órákat, de az énektanár sosem volt jelen, egyszer sem találkoztam vele.

Külföldön sokkal kreatívabb és komplexebb programok szerveződnek az intézményekben.

Itthon minden szervezet és minden zenekar törekszik a saját módszereivel eredményeket elérni, de hiányzik a rendszerszintű gondolkodás és az összekapcsolás.

(Szekeres Nikoletta)

Menni vagy visszajönni?

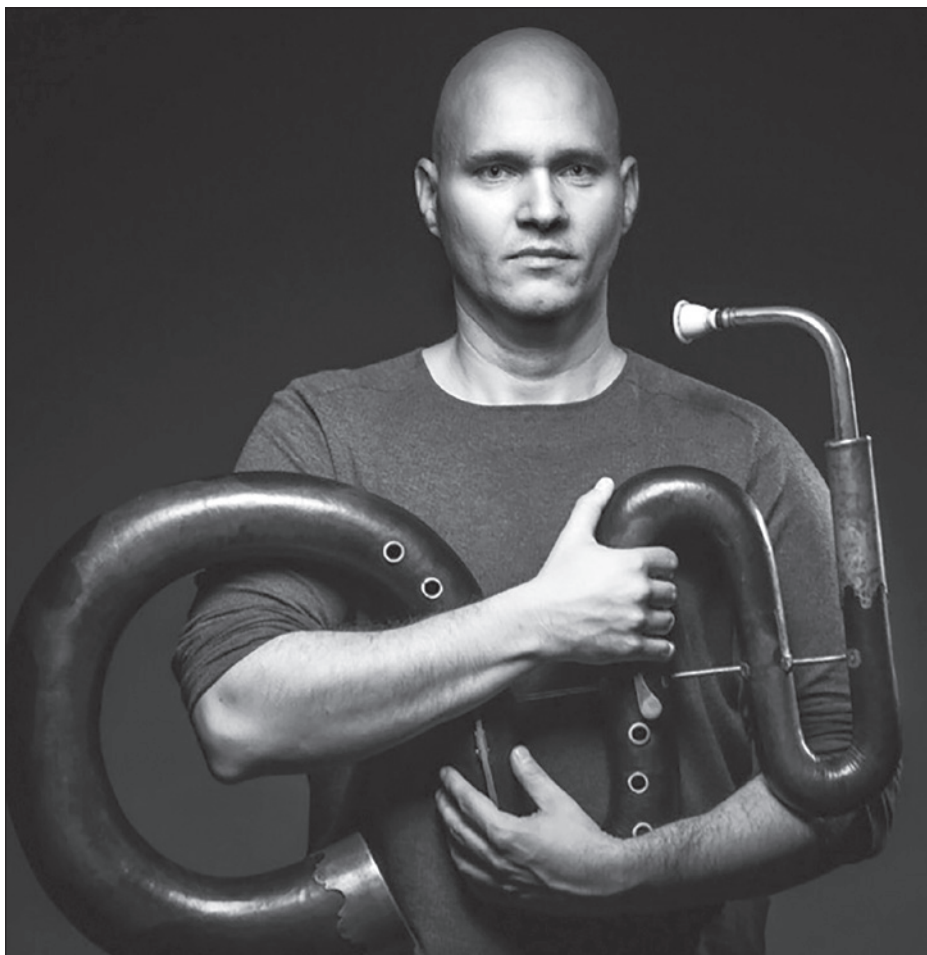
Fiatal zenészek portréja, akik külföldi munkavállalás után itthon muzsikálnak – III. rész

Sorozatunk következő részében ismét a fúvósoké a főszerep, hiszen egy tuba-, egy harsona- és egy kürtművész mesél külföldi tapasztalatairól, s arról, miben, mennyiben más a nemzetközi zenekarokban folyó munka. Eddig főként német, osztrák és angol együttesektől hazatért muzikusok idézték fel a kint töltött időszakot, most viszont hongkongi és szlovén zenekarokról is képet kapunk. A fővárosi együttesekben játszó művészek után az egyik nemzeti együttes muzsikusa is beszél arról, hogyan vezetett Pécsre az útja.

„Vagyok annyira lokálpatrióta, hogy itthon akarjak muzsikálni”

„Bár kétszer egy évet tanultam nemzetközi iskolákban, Salzburgban és Lausanne-ban, sosem akartam huzamosabb ideig külföldön élni – meséli **Szentspáli Roland** tubaművész, zeneszerző. Amikor végeztem a Zeneakadémián, itthon minden együttesnél kiválóbbnál kiválóbb tubások muzsikáltak, így nem volt esély státuszra. De nem is vonzottak különösebben a zenekarok, így tulajdonképpen tizenhat éves koromtól majd másfél évtizedig szólístaként léptem pódiumra. Bár fiatalon meghívást kaptam egy próbajátékra a Bécsi Filharmonikusokhoz, ahol az élen végeztem, de kiderült, inkább egy bécsi iskolából jövő muzsikust látnának szívesen. (Érdekes azonban az élet, most kaptam azért az együttestől visszaigazolást és elismerést is, hiszen egy hónapja a Musikvereinben rendezett báljukon játszhattam, s meghívtak egy kurzusra a bécsi főiskolára is.)

Bár a pályám elején nem társulati tagként képzeltem a jövőt, azért úgy véltem, ha egy kiváló együttesnél kapok státuszt, vállalkozom a zenekari játéokra.... Ezért a Londoni Filharmonikusokhoz is beadtam a jelentkezésemet. Egy próbaidőszakot kellett volna tölte-

nem az együttesnél, sajnos ez végül az időpontegyeztetési gondok miatt meghiúsult... De akkor is az motivált, hogy amellet, hogy ezek kiváló együttesek, nincsenek túl messze Budapestről sem. Minden választásomban igyekeztem Magyarországra felé orientálódni. Viszont akadt egy olyan társulat, ahol óriási megtiszteltetést jelentett játszani, s ez nem volt más, mint a Solti György alapította Világzenekar a Békéért. Ez az együttes ugyanis nagyrészt a chicagói zenekarra épült, és tényleg a legkiválóbb zenészek játszottak benne a világ minden tájáról. Solti halálát követően Gergiev vette át a vezetését, akinek Gene Pokorny ajánlott engem. Így több turnén is részt vehettem velük, olyan helyszíneken léptünk pódiumra, mint a londoni Royal Albert Hall, a Berliini Filharmónia, a pekingi Tiltott Város. Eközben azért találtam már itthon is egy státuszt, a Debreceni Filharmonikus Zenekarnál. Nyíregyházán éltem abban az időben, s a környéken kerestem lehetőséget. Nagyon jó közösséget ismertem meg, élveztem a játékot az együttesben, annak is örültem, hogy rendszeresen kísértünk operát is. Közben azért sokat szólózhattam (szerencsére ezt az akkori vezetés is támogatta), mesterkurzusokat tartottam világszerte, és többek között felléptem a Gergiev vezette Világzenekarral. Az egyik ilyen szereplésen hallott engem játszani a Hongkongi Filharmonikusok menedzsere. Mivel az együttesük tubása egy éves, fizetés nélküli szabadságra ment, volt egy listája a szoba jöhető zenészekről, s ezen én is szerepeltem. Felkért hát a helyettesítésre. Szerencsére a debreceni együttes vezetője, Kocsár Balázs elengedett erre a hongkongi kirándulásra, ami óriási élményt jelentett. Ez az együttes ugyanis Ázsia legjobb zenekara, kiváló karmesterekkel, olyan dirigensekkel játszhattam, akiket itthon nem tudnak megfizetni... S olyan vendégművészekkel, mint Anne-Sophie Mutter, Vladimir Ashkenazy, Yo-Yo Ma vagy Jevgenyij Kiszin. Frenetikus együttes, s kiváló koncerteken muzsikálhattam. Tubás szemszögből is különleges darabokat adtunk elő, például a Prokofjev V. szimfóniát vagy a Britten Hegedűversenyt. Bár egy évre hívtak, nagyon meg voltak velelem elégedve, s ahogy ez az időszak a vége felé járt, a hongkongi együttes igyekezett marasztalni. Én azonban már hallottam, hogy zeneakadémiai mesterem, Szabó László – aki fogalom a tubások között – nyugdíjba vonul. Az NFZ-s állására pályázatot írtak ki, amelyre én is jelentkeztem. Nagyon jól fizető posztot hagytam ott, és ezzel kockáztattam, hiszen úgy jöttem el Hongkongból, hogy nem lehettem biztos benne, elnyerem-e az állást. Elhatároztam, megpróbálok, mert itthon szerettem volna játszani, s

nagy álmom volt az NFZ. Jól döntöttem, hiszen Kocsis Zoltánnak minden próbán volt két-három olyan mondata, amelyből egy zenész egy életen keresztül táplálkozhat... Persze, abban, hogy váltsak és hazajöjsek, lényeges szempontot jelentett, hogy ennél a zenekarnál már elfogadható fizetést kínáltak, amelyből egy családot el lehet tartani.

Már az ötödik szezonomot töltöttem itt. Visszatekintve, valószínűleg külföldön sem éreztem volna magam rosszul, de vagyok annyira lokálpatrióta, hogy itthon akarjak muzsikálni. Annyi tehetséges ember él itt, ráadásul remek jazz-zenészekkel is játszhatok, akikkel inspiráljuk egymást. Ilyen minőségre máshol nem volna lehetőség.

Úgy vélem, Magyarországról nem kell más-hová menni zenélni, mert minden itt van. Hongkongban nyolcmillió emberre jutott egy kiváló és egy közepes színvonalú együttes, Budapesten pedig tíznél több együttesből lehet választani, s a vidéki zenekarok is egyre kiválóbbak... Amikor egy-egy darabomat műsorra tűzi valamelyik társulat, mindig rácsodálkozom, hogy mennyire jól játszanak a hazai zenészek.

Szeptembertől Luzernben docensi állást kaptam, nem költözöm azonban ki, ingázom majd. Itt építtem fel ugyanis az életemet, itt az otthonom.”

A magyar zenészeknek nagyon jó a híre

A szegedi egyetemen éppen az utolsó félévét végezte **Asztalos Tamás**, amikor eljött a fővárosba, a Schagerl cég szervezte mesterkurzusra, amelyen olyan művészek tanítottak, mint Tarkövi Gábor és Edgar Manyak. A berlini rádiózenekar szóló har-

sonása két napi munka után felajánlotta a fiatal harsonásnak, felvételizzen a baseli tanszakára.

„Már középiskolás korom óta voltak olyan ambícióim, hogy próbáljak meg külföldön tanulni, majd állást találni, hiszen akadtak barátaim, akik Szegedről indulva komoly nemzetközi karriert futottak be, és rájuk mindig példaképként tekintettem” – idézi vissza ezt az időszakot.

Így sikerrel felvételizett Edgar Manyakhoz Baselban, a 2010-es esztendőben.

„Azért is gondolkodtam abban, hogy külföldön próbálkozzam, mert nagyon kevés volt itthon a státusz, a generációim tagjai közül soha nem találtak állást maguknak. Így a tanulmányaimat Basel után is folytattam, mégpedig Weimarban. A tanári mesterképzéshez – hiába ajánlotta a baseli tanárom – Svájcban nem volt kedvem, ezért mentem tovább a németországi Liszt Ferenc Akadémiára, ahol sikerrel felvételiztem. Az ottani mesteremmel főként a próbajátékokra koncentráltunk, s elkezdtem jelentkezni mindenfelé, Németországtól kezdve Ausztrián át egészen a skandináv országokig. Legalább húsz ilyen seregszemlén vettem részt, amikor megtapasztaltam, milyen nagy a konkurencia, hiszen ezekre a státuszokra egész Európából rengetegen jelentkeztek. De nemcsak külföldön próbálkoztam, ha Magyarországon meghirdettek egy-egy próbajátékot, azokon is mindig igyekeztem részt venni.”

Eközben folyamatosan zenélt is, hiszen Weimarban egy szezont játszott az ottani zenekarnál, amely a színházi feladatokat is ellátta, s melyet a magyar származású Stefan Solyom irányított. Majd ezt követően a Jénai Filharmóniánál több fél éven keresztül töltött be kiségitői állást.

„Azt láttam, hogy a svájci és a német együtteseknél nagyon precízek, talán azért is tudnak eredményesebben a feladatokra összpontosítani, mert a próbák után nem kell még tanítani is elrohanniuk... Más az ottani muzsikuskok életszínvonala. De nem mondanám, hogy tehetségesebbek lennének, mint az itthoniak. Sőt, azt hamar tapasztaltam, hogy a magyarokra mindenütt kiváló zenészként tekintenek, nagyon jó a hírünk. Nagyon jónak tartják a magyar iskolát. Bármerre is jártam, szinte minden együttesben találkoztam honfitárssal. Sajnos, a státusz-szerzésben nem jártam sikerrel, de mentem tovább ezen az úton. Úgy gondoltam, próbálkozom, amíg csak lehet. A menyasszonyommal, aki szintén muzsikusk, megbeszéltük, arra törekszünk, hogy valamelyikünk találjon minél hamarabb magának stabil állást, s akkor ahhoz az együtteshez próbál csatlakozni a másik is. Ekkor írták ki a pécsi próbajátékot....”

Itt két évvel ezelőtt Asztalos Tamás sikerrel járt, s nagy öröme a barátnője is szerződést kapott.

„Végre letelepedtünk, és nagyon jól érezzük magunkat a Pannon Filharmonikusoknál. Az együttes magas színvonalon muzsikál, a Kodály Központ pedig valóban egyedülálló koncerthelyszín, ahol kiválóak a munkakörülmények. A német, a svájci együtteseknél változó volt, hogy hogyan fogadják egy külföldit, s bár én mindenütt gyorsan beilleszkedtem, azért itthon sokkal barátságosabb a hangulat. A harsona szólam pedig valóban a béke szigete. Annak is örülök, hogy a szimfonikus darabok mellett időnként operákban is játszhatok, ezzel ugyancsak bővül a repertoárom. Szóval, most itthon hosszú távra gondolkodunk...”

„Külföldön nagyon más érzés magyar művet játszani”

Kutas Dávid kürtművész némileg kivételként jelent az eddigi muzsikuskok sorában, hiszen ő úgy játszott külföldön, hogy teljesen akkor sem szakadt el Magyarországtól. Élvezte azonban a Szlovén Filharmonikus Zenekar tagjaként tett zenei kirándulást, azt, hogy egy némileg másképp működő együttesnek is a tagja lehet.

„Főiskolás voltam még, amikor kürtfesztivált rendeztek Csobánkán, ezen játszottunk egy 4 kúrtre íródott versenyművet. Itt ismerkedtem meg egy szlovén kúrtóssal, Bostjan Lipovsekkel, aki ezt a koncertet hallva hangversenyre hívott Szlovéniába. A Szlovén Filharmonikus Zenekar koncertterme a Cankarjev dóm-ban van, ami kívülről ugyan egy betonmonstrumnak tűnik, belülről azonban egy remek akusztikával bíró hangversenyterem. Előad-

tuk itt is a Schumann-versenyművet, nagy sikerrel. Egyik alkalommal felhívott Bostjan, hogy első kúrtóst keresnek az együtteshez, és szívesen vállalkoztam a próbajátékra. Persze ahhoz, hogy elnyerjem az állást, szerencse is kellett, de végül megkaptam a posztot. Szlovéniában három jelentős zenekar működik, a rádió és az opera együttese mellett a Szlovén Filharmonikus Zenekar bír a legnagyobb múlttal, ezt a társulatot ugyanis 1701-ben alapították. Az együttesben sok különböző nemzetiségű zenész játszik, macedónok, németek, olaszok, horvátok és rajtam kívül több magyar is, akik Újvidékről érkeztek. Bár itthon kevésbé ismerik ezt a zenekart, kiváló társulat, igazán magas színvonalú vonósrészleggel, rangos karmesterekkel. Egy alkalommal Carlos Kleiber is vezényelte a zenekart, aki szlovén feleségének köszönhetően örömmel dirigált Ljubljanában. De vezényelte őket például Kocsis Zoltán is. A vendégművészek, fellépők névsora szintén jelentős. Én például Marjana Lipovsekkel, a világhírű mezzoszopránnal is játszhattam egy Mahler-esten. Bár Ljubljana jóval kisebb város, mint Budapest, minden héten adtunk egy koncertet, amelyre megtelt a Cankarjev dóm. A muzsikuskok számára kedvező volt a próbabeosztás ideje, általában hétfőn kezdődtek a pénteki koncertek próbái, és odafigyeltek arra, hogy a hétvége szabad legyen. Izgalmas darabokat is előadtunk a zenekarral. Rendhagyóak voltak a szlovén zeneszerző, Rok Golob kompozíciói, de az is előfordult, hogy egy-egy ismert művet, például Mozart Sinfonia concertante-ját elsőként mutathattuk be – tehát ősbemutató volt – Macedóniában. A zenekar gyakran turnézott a környező országokban.

Az időbeosztásnak köszönhetően az ottani, teljes állásom mellett meg tudtam tartani az itthoni MÁV Zenekari félállásomat, ahol is a diplomám megszerzését követően alkalmaztak. Így a magyar zeneélettől sem kellett elszakadnom.

Ljubljana nagyon emberi léptékű város, ahol a zenekaron belüli hangulat is kiváló volt, baráti kapcsolatok születtek, a próbák után gyakran rendeztünk pikniket, ültünk le beszélgetni. Összetartó társaságot ismertem meg, ott valahogy barátságosabbak az emberek, több időt töltenek egymással. Még az is előfordult, hogy koncertet követően a karmester meghívta magához az egész zenekart. Nekem pedig nagyon jóleső érzést jelentett, hogy elismertek szakmailag, azonnal hangszert, koncertruhát, lakást kaptam, érezhetően örültek annak, hogy az együttesrel muzsikálok.

Érdekes volt, amikor Kodály Galántai táncok című művét tüzték műsorra, nem igazán értették, miről is szól a darab, hogyan kellene bemutatni. Először furcsán játszotta a klarinétos a kadenciákat, olyan etüd-szerűen. De megfogadták a tanácsaimat, s így aztán már szép, kellő tempójú, stílusú lett az előadás. Ekkor tapasztaltam meg, hogy külföldön mennyire más érzés magyar művet játszani... Szerettem Ljubljanában zenélni.

Négy éven keresztül muzsikáltam velük, majd itthon, három zenekarban folytattam. A MÁV mellett az Operettnek is a kúrtóse lettem, s aztán következett a Nemzeti Filharmonikusok. Az NFZ-nél először félállást kaptam, jelenleg teljes állásban zenélek ott. Természetesen a MÁV Zenekartól sem váltam meg, náluk továbbra is félállásban muzsikálok....”

R. Zs.